

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๕๒

วันที่ ๒๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ถูกร้อง) เรื่องพรรคแรงงาน (ผู้ร้อง) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ขอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๒๖ ได้ ภายในเวลาที่กำหนด และวรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุตามมาตรา ๙๑ ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใดจริงให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าพรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง และวรรคสามบัญญัติให้ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสอง เห็นว่าการประกาศของนายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสองบัญญัติให้ในกรณีที่พรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พรรคใดยังมีได้ดำเนินการให้มีสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน หรือมีสาขาพรรคการเมือง

ตามจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๒๖ หรือมิได้มีการดำเนินการอื่นให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้พรรคการเมืองนั้นดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๖ ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิก ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองของผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๙ ต่อมาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ยังคงให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงมีสภาพเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และต้องดำเนินการ ให้มีสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่าห้าพันคน และต้องมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ

ผู้ร้องได้มีหนังสือที่ รง ๐๓๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ ส่งเอกสารการจัดตั้ง สาขาพรรคของผู้ร้องต่อผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องตรวจสอบแล้วพบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคของผู้ร้องลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ ไม่เป็นไปตามกฎหมาย เนื่องจากกรรมการสาขาพรรคของผู้ร้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง กล่าวคือ

(๑) นายคำปอน ทองคงหาญ ได้รับเลือกตั้งเป็นโฆษกสาขาพรรคผู้ร้องลำดับที่ ๒ แต่นายคำปอนฯ เป็นสมาชิกพรรคมหาชน ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๙ และได้สมัครเป็นสมาชิกพรรค ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๑ นายคำปอนฯ จึงมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคการเมืองทั้งสองพรรค ต่อมานายคำปอนฯ ได้ลาออกจากสมาชิกพรรคมหาชนเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียน พรรคมหาชนอนุมัติใบลาออกของนายคำปอนฯ ดังนั้น ในวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ประชุม จัดตั้งสาขาพรรคผู้ร้องลำดับที่ ๒ นายคำปอนฯ จึงยังมีได้มีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคของผู้ร้อง

เนื่องจากนายคำปอนฯ เป็นสมาชิกของพรรคมหาชนในขณะเดียวกันด้วย จึงเป็นผลให้สมาชิกภาพของ นายคำปอนฯ ทั้งสองพรรคสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญฉบับนี้

(๒) นายชูศิลป์ สะยะรักษ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๒ แต่นายชูศิลป์ฯ เป็นสมาชิกพรรคมหาชนตั้งแต่วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๙ และได้สมัครเป็นสมาชิกของพรรคผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ นายชูศิลป์ฯ จึงมีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคการเมืองทั้งสองพรรค เป็นผลให้สมาชิกภาพของนายชูศิลป์ฯ สิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่บัญญัติในกรณีนี้ที่ผู้ใดเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้สมาชิกภาพของผู้ที่สิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๐ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ต่อมานายชูศิลป์ฯ ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรค ของผู้ร้องอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๑ นายชูศิลป์ฯ จึงเป็นสมาชิกพรรคแรงงาน และมีผลสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบสมัครต่อเลขาธิการพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง อนุมัติให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้นได้ ดังนั้น นายชูศิลป์ฯ จึงมิได้ขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคแรงงาน และมีคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการสาขาพรรคแรงงาน ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

(๓) นางสุพาพิส พันธะไชย ได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรคผู้ร้องลำดับที่ ๓ นางสุพาพิสฯ เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปไตยตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๓ และได้สมัครเป็นสมาชิกพรรค ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ ต่อมาได้ลาออกจากพรรคประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕ กำหนดให้สมาชิกภาพสมาชิกของพรรคสิ้นสุด เมื่อ (๒) ลาออกโดยยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคและมีผลตั้งแต่วันที่สำนักงานใหญ่ ของพรรคลงทะเบียนรับ ดังนั้น ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ผู้ร้องลำดับที่ ๓ นางสุพาพิสฯ จึงยังมีได้มีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้อง เนื่องจากวันดังกล่าว นางสุพาพิสฯ เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปไตยในขณะเดียวกันด้วย จึงเป็นผลให้สมาชิกภาพ การเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้องของนางสุพาพิสฯ สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๖) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

(๔) นายสุรียา ประสิทธิ์สันต์ ได้รับเลือกตั้งเป็นเหรียญิกของสาขาพรรคผู้ร้องลำดับที่ ๓ นายสุรียา เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๓ และได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ ต่อมาได้ลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งตามข้อบังคับพรรคประชาธิปัตย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๕ กำหนดให้สมาชิกภาพสมาชิกของพรรคสิ้นสุดเมื่อ (๒) ลาออกโดยยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิกพรรคและมีผลตั้งแต่วันที่สำนักงานใหญ่ของพรรคลงทะเบียนรับ ดังนั้น ในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่ประชุมจัดตั้งสาขาพรรคผู้ร้องลำดับที่ ๓ นายสุรียา จึงยังมิได้มีสถานภาพเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้อง เนื่องจากวันดังกล่าว นายสุรียา เป็นสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ในขณะเดียวกันด้วย จึงเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคผู้ร้องของนายสุรียา สิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “คณะกรรมการสาขาพรรคการเมือง ประกอบด้วย ประธานสาขาพรรคการเมือง รองประธานสาขาพรรคการเมือง เลขานุการสาขาพรรคการเมือง รองเลขานุการสาขาพรรคการเมือง เหรียญิกสาขาพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกสาขาพรรคการเมือง โฆษกสาขาพรรคการเมือง และกรรมการอื่นของสาขาพรรคการเมือง ซึ่งเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคการเมืองจากสมาชิกผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๒ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๑๓) และ (๑๔) ของรัฐธรรมนูญ” แล้วเห็นว่า การจัดตั้งสาขาพรรคแรงงานลำดับที่ ๒ แม้นายชูศิลป์ฯ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคจะมีคุณสมบัติเป็นกรรมการสาขาพรรคแรงงานได้ก็ตาม แต่เมื่อนายคำปอนฯ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นโฆษกพรรคมิได้มีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคแรงงานและขาดคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคแรงงานและการจัดตั้งสาขาพรรคแรงงานลำดับที่ ๓ ปรากฏว่า นางสาวพิศฯ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นเลขานุการสาขาพรรค และนายสุรียาฯ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นเหรียญิกสาขาพรรค มิได้มีสมาชิกภาพเป็นสมาชิกพรรคแรงงานและขาดคุณสมบัติที่จะได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคแรงงาน ดังนั้น จึงมีผลให้องค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคแรงงานลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ ที่เหลืออยู่ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติ

ปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้พรรคแรงงานสันสภาพความเป็นพรรคการเมืองชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคแรงงานเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และต่อมา เมื่อมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๑๓๕ วรรคสอง บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับก่อน และยังมีได้ดำเนินการให้มีสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคน หรือมีสาขาพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในมาตรา ๒๖ ให้ดำเนินการให้ครบถ้วนภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนดังกล่าว ให้พรรคการเมืองนั้นสันสภาพพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๓๕ วรรคสาม เมื่อพรรคแรงงานไม่สามารถดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ ซึ่งครบหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับ กรณีจึงเป็นเหตุให้พรรคแรงงานสันสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑) ดังนั้น ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง พรรคแรงงานสันสภาพความเป็นพรรคการเมืองจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงให้ยกคำร้อง

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ